

УДК 341 + 124.1: 316.774

ЗАБАРА І.М., кандидат юридичних наук, доцент,
кафедра міжнародного права Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СУЧАСНИЙ МІЖНАРОДНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРАВОПОРЯДОК: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ І ПИТАННЯ ПЕРІОДИЗАЦІЇ

***Анотація.** У статті розглядаються питання періодизації сучасного міжнародного інформаційного правопорядку. Автор досліджує питання впливу наукових концепцій на становлення і розвиток міжнародно-правового регулювання і стан впорядкованості міжнародних інформаційних відносин.*

***Ключові слова:** міжнародний інформаційний правопорядок, концепція необмеженої свободи інформації, концепція нового міжнародного інформаційного порядку, концепція інформаційного суспільства, міжнародно-правове регулювання.*

***Аннотация.** В статье рассматриваются вопросы периодизации современного международного информационного правопорядка. Автор исследует вопросы влияния научных концепций на становление и развитие международно-правового регулирования и состояние упорядоченности международных информационных отношений.*

***Ключевые слова:** международный информационный правопорядок, концепция неограниченной свободы информации, концепция нового международного информационного порядка, концепция информационного общества, международно-правовое регулирование.*

***Summary.** The article deals with the periodization of modern international information legal order. The author examines the impact of scientific concepts on the formation and development of international legal regulation and the state of ordering of international information relations.*

***Keywords:** international information legal order, the concept of unlimited information freedom, New World Information Order concept, the concept of information society, international legal regulation.*

Постановка проблеми. Серед широкого комплексу важливих теоретичних питань, що вивчаються наукою міжнародного права, особливе місце займає тематика, пов'язана із міжнародним правопорядком.

Разом із загальнотеоретичними питаннями щодо місця і ролі міжнародного правопорядку [1 – 4], в науці міжнародного права вивчаються питання міжнародного правопорядку в космосі, у Світовому океані, міжнародного інституційного правопорядку [5, с. 547], міжнародного економічного правопорядку [6]. Не стала виключенням і проблематика, пов'язана із дослідженням міжнародного інформаційного правопорядку. В сучасних умовах вона набуває нового і особливого значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про те, що представники доктрини міжнародного права почали звертати увагу на тематику міжнародного правопорядку починаючи з кінця п'ятдесятих – початку шістдесятих років двадцятого сторіччя, коли і були закладені базові основи цього інституту. Результатом подальших досліджень, масштабний розвиток яких прийшовся на період восьмидесятих – дев'яностих років і частково наступних років, стало його сучасне розуміння, що ґрунтується на досягненнях загальної теорії міжнародного права та низки галузей міжнародного права – загальнотеоретичну основу склали роботи Х. Барбериса, М. Баркуна, С. Бастида, Ф. Бойла, В.Г. Буткевича, В.А. Василенка, М. Виралли, І. Дора,

В.І. Євінтова, М.Л. Ентіна, А. Карти, А. Кісса, В. Копліна, Б.І. Кучера, М.І. Лазарєва, І.І. Лукашука, М.С. Макдугала, С.Ф. Мерфі, А.П. Мовчана, Х. Мослера, Н.Г. Онафа, М. Рейсмана, Ю.А. Решетова, Н.Е. Тюріної, К.К. Сандровського, М.О. Ушакова, Д. Шелтона та інших.

Серед розглянутих зазначеними авторами є питання, як різних теоретичних аспектів міжнародного правопорядку так і окремих аспектів у відповідних тематичних напрямках. Разом з тим, з'являються і інші питання, пов'язані із новою проблематикою міжнародного правопорядку. Одними з таких є питання розвитку сучасного міжнародного інформаційного правопорядку, зокрема пов'язані із його становленням та розвитком, концепціями та періодизацією.

Метою статті є визначення впливу концепцій міжнародних інформаційних відносин на розвиток міжнародно-правового регулювання та періодизацію сучасного міжнародного інформаційного правопорядку.

Виклад основного матеріалу. Становлення і розвиток сучасного міжнародно-правового регулювання інформаційних відносин триває протягом кількох періодів. Особливістю цього процесу є те, що в основу формування кожного з періодів (1945 – 1970 рр., 1970 – 1990 рр., 1990 р. – до сьогодні) була покладена нова (окрема) концепція розвитку міжнародних інформаційних відносин. Кожна з цих концепцій має свої соціально-економічні і спеціальні юридичні передумови.

Сприйнята і, тією чи іншою мірою, впроваджена світовим співтовариством у міжнародні інформаційні відносини, кожна з концепцій послідовно вплинула на формування базових міжнародно-правових основ, норм міжнародних угод, рішень міжнародних інституцій. Як результат, маємо визначений стан фактичної впорядкованості міжнародних відносин, який відображає реальне, практичне здійснення вимог міжнародної законності та міжнародного права, власне – міжнародний правопорядок у інформаційній сфері.

Для розуміння особливостей сучасного міжнародного інформаційного правопорядку, вважаємо доцільним розглянути його розвиток за вищезазначеними періодами з урахуванням основних концепцій розвитку міжнародних інформаційних відносин та їх міжнародно-правового регулювання.

Перший період становлення сучасного міжнародного інформаційного правопорядку, 1945 – 1970 рр. Пов'язується із концепцією “необмеженої свободи інформації”. В цей період саме ця концепція вплинула на формування ключових положень щодо “свободи шукати, отримувати та поширювати інформацію”, яка у подальшому знайшла відображення в низці універсальних і регіональних міжнародно-правових актів.

Початок цього періоду розвитку було покладено в середині сорокових років ХХ сторіччя, коли була запропонована концепція “необмеженої свободи інформації”, що базувалась на розумінні принципу свободи інформації, як безперешкодного поширення інформації будь-якого характеру і змісту. Варто зауважити, що в міру того, як розвивались відносини, вона отримала і другу, не менш відому і поширену назву – як концепція “вільного потоку інформації”. Подвійність назви не вплинула на зміст самої концепції.

Становлення і розвиток концепції “необмеженої свободи інформації”, в міжнародних відносинах почались з її висування делегацією США на конференції Панамериканського союзу у 1945 році в Мехіко. Основні концептуальні положення зводились до свободи безперешкодного поширення інформації серед держав-членів організації.

Позитивно сприйнята в рамках регіональної міжнародної організації, концепція отримала подальшу підтримку в рамках Організації Об'єднаних Націй. Одним із перших кроків в її підтримку стала прийнята 14 грудня 1946 року на I сесії ГА ООН Резолюція

59 (I) “Скликання міжнародної конференції з питання про свободу інформації”. Вона закріпила низку концептуальних положень щодо свободи інформації, зазначивши наступне:

- свобода інформації є основним правом людини і представляє собою критерій усіх видів свободи, захисту яких Об’єднані Нації себе присвятили;
- свобода інформації була визначена як право всюди і безперешкодно збирати, передавати і опубліковувати інформаційні відомості;
- свобода інформації є основною передумовою для будь-якої серйозної спроби сприяти досягненню миру і світовому прогресу;
- основним принципом свободи інформації є моральний обов’язок прямувати до виявлення об’єктивних фактів і до поширення інформації без злісних намірів;
- визнаючи вплив міжнародної інформації на міжнародні відносини, зазначалось, що взаєморозуміння і співробітництво між народами неможливо за відсутності пильної і здорової світової суспільної думки, яка в свою чергу, цілком залежить від свободи інформації.

З прийняттям цих положень були фактично визначені вихідні позиції і закладені базові основи подальшого міжнародно-правового регулювання.

Проте, варто відмітити, що на етапі реалізації намітились і розбіжності, зокрема в підходах до розуміння і тлумачення положень щодо використання інформації у відносинах між державами.

Прихильники концепції, інтерпретуючи “свободу інформації”, закріпленій в (наведеній та наступних) резолюціях ГА ООН, наполягали на його розумінні виключно з позицій концепції “необмеженої свободи інформації” – без будь-яких міжнародно-правових обмежень. Такий підхід припускає право будь якої держави або приватної особи передавати і отримувати будь-яку інформацію, а також поширювати будь-які ідеї без обмежень.

Разом з тим, була висловлена і інша думка про те, що в міжнародних відносинах не може існувати нічим не обмежена свобода інформації, оскільки її безконтрольне поширення одними державами може заподіяти шкоду, як окремим державам, так і усьому світовому співтовариству в цілому. Тому інформація, що поширюється за межі кордонів держави, не повинна суперечити світовому правопорядку і держави повинні нести відповідальність за дотримання в міжнародній інформаційній діяльності найважливіших принципів міжнародного права [7, с. 27-28].

В подальшому ці протилежні позиції власне і зумовили різні підходи до розуміння і трактування принципу “свободи інформації” і вплинули на становлення та розвиток міжнародно-правового регулювання в цей період.

Подальша реалізація положень концепції не обійшлася без ускладнень: були свої “спади і піднесення”. Досягнуті шляхом компромісу, залишились не повною мірою реалізовані результати роботи Конференції ООН з питання про свободу інформації 1948 року, а вони склали три проекти міжнародних конвенцій (Конвенція про свободу інформації, Конвенція про збір та міжнародну передачу новин, Конвенція про міжнародне право спростування), а також 43 резолюції.

Проте, не можна не відзначити того факту, що концепція не вичерпала себе до початку сімдесятих років ХХ століття. Важливо підкреслити, що на цьому етапі вона була домінуючою в умовах становлення основ сучасного міжнародного інформаційного порядку. В подальшому, сформульовані в її рамках положення щодо “свободи шукати, отримувати і поширювати інформацію” знайшли відображення в низці універсальних і регіональних міжнародно-правових актів. Зокрема, у ст. 19 Всесвітньої декларації прав

людини 1948 року, ст. 19 Міжнародного Пакту про громадянські і політичні права 1966 року, ст. 13 Конвенції ООН про права дитини 1989 року, ст. 13 Міжнародної конвенції про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей 1990 року, ст. 21 Конвенції ООН про права інвалідів 2006 року, а також у низці регіональних конвенцій – ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 року, ст. 13 Американської конвенції про права людини 1969 року, ст. 9 Африканської хартії прав людини і народів 1981 року, ст. 32 Арабської хартії прав людини 2004 року.

Міжнародний інформаційний правопорядок набував нових рис, формувались його ключові положення, уточнювались і конкретизувались положення концепції.

Не залишились поза увагою і отримали розвиток питання, пов'язані із міжнародно-правовим регулюванням змісту поширюваної інформації. Під заборону потрапила пропаганда війни, стали кваліфікуватись як міжнародні злочини заклики до скоєння актів геноциду і апартеїду.

Питання щодо змісту поширюваної інформації не втрачає актуальності і в наш час, про що свідчить низка прийнятих резолюцій ООН з приводу політичних платформ і діяльності, що ґрунтуються на доктринах зверхності та жорстоких націоналістичних ідеологіях, в основі яких лежить расова дискримінація або етнічна виключність та ксенофобія, в тому числі і неонацизм і пов'язана з ними нетерпимість.

Були враховані раніше запропоновані і прийняті положення про обмеження інформації певного змісту. Зокрема, враховуючи авторитет ООН, саме в цей період їй були “передані функції та повноваження за міжнародними угодами в сфері інформації, що виконувались Лігою Націй” відповідно до Конвенції про припинення поширення порнографічних видань і торгівлі ними 1923 року та Міжнародної конвенції про використання радіомовлення в інтересах миру 1936 року.

З метою запобігання поширення неправдивої інформації, ООН була прийнята Конвенція про міжнародне право спростування 1952 року.

Процес закріплення в міжнародно-правових актах прийнятних для держав положень, пов'язаних із інформаційною діяльністю, хоча і повільно, враховуючи ідеологічне протистояння між державами, сприяв становленню міжнародно-правового регулювання і, як наслідок, сучасного міжнародного інформаційного правопорядку.

Однак, глобальні зміни, які розпочались в цей час в міжнародних відносинах, що були пов'язані із процесом деколонізації і появою низки нових держав, вплинули і на розвиток міжнародних інформаційних відносин. Значна нерівність, що з'явилась в інформаційному обміні між розвинутими країнами і країнами, що розвивались, стала приводом для початку формування наприкінці 1960-х – початку 1970 років концепції побудови нового інформаційного обміну на рівноправній та справедливій основі.

Другий період формування сучасного міжнародного інформаційного правопорядку, 1970 – 1990 рр. Пов'язується з концепцією “Нового міжнародного інформаційного порядку” (New World Information Order (NWIO)) (використовувалась і інша назва – “Новий міжнародний інформаційний і комунікаційний порядок” (New World Information and Communication Order (NWICO))).

Спочатку в рамках ЮНЕСКО, дещо пізніше – в рамках окремих заходів держав-учасниць Руху неприєднання була запропонована концепція “Нового міжнародного інформаційного порядку” (НМП).

В доктрині питання формування концепції НМП в рівній мірі пов'язують із двома іншими концепціями, спрямованими на розвиток держав, що розвиваються – концепцією “права на розвиток” та концепцією “нового міжнародного економічного порядку (НМЕП)”.

Основною метою запропонованої концепції НМПП постала перебудова міжнародних відносин в області використання засобів масової інформації і комунікації таким чином, щоб забезпечити рівноправ'я у сфері інформації і збалансованості потоків масової інформації у міжнародних відносинах.

В міжнародно-правовому аспекті концепція НМПП передбачала створення положення, за якого забезпечувалось би виконання основних принципів і норм міжнародного права у відносинах між розвинутими державами і державами, що розвиваються [8, с. 47-48].

Принципами НМПП, на думку прихильників концепції (поряд з принципами незалежності, суверенітету і територіальної цілісності держав, невтручання у внутрішні справи держав), виступають:

- право кожної держави розвивати свою власну систему інформації;
- право кожної держави використовувати свої засоби інформації для інформування світової громадськості про свої інтереси та сподівання;
- право кожного народу на швидку, об'єктивну і повну інформацію;
- рівність в міжнародному інформаційному обміні;
- відповідальність різних суб'єктів процесу інформації за її об'єктивність, достовірність та інформативність;
- право кожної держави боротися в рамках своєї конституції проти поширення недостовірної та спотвореної інформації, що здатна створити перепони розвитку добросусідських відносин між народами.

На думку прихильників, концепція повинна була сприяти встановленню і розвитку нових відносин між державами в процесі інформаційної діяльності. І, в результаті, вплинути на подальший розвиток міжнародно-правового регулювання та формування міжнародного інформаційного правопорядку.

У зв'язку з цим передбачалось юридично закріпити низку важливих аспектів в області інформації та комунікації, зокрема визначити:

- принципи поширення інформації в міжнародних відносинах;
- засади співробітництва держав в області інформаційних обмінів;
- засади міжнародного співробітництва в підготовці журналістських кадрів і технічних фахівців в області комунікації;
- засади регулювання супутникового зв'язку і безпосереднього телебачення;
- засади співробітництва у розробці, передачі та обміні технологіями в області комунікації;
- умови угод щодо технічних аспектів передачі інформації (визначення радіочастот, розподілу сегментів геостационарної орбіти);
- фінансові питання щодо тарифів та оплати за передачу та використання інформації;
- умови охорони прав журналістів і професійні кодекси їх поведінки;
- положення щодо створення нових незалежних інформаційних агенцій країн, що розвиваються.

Пік розвитку цієї концепції припадає на межу другої половини 70-х – початок 80-х років ХХ століття. Прихильники концепції НМПП отримали суттєву підтримку з боку низки міжнародних організацій. Саме в цей період були прийняті основні правові акти, що вплинули на формування міжнародно-правового регулювання і певні зміни в міжнародному інформаційному правопорядку.

В цей період ООН, ЮНЕСКО і МСЕ було прийнято низку нормативних актів з питань розвитку НМПП, розроблені механізми допомоги у інформаційному розвитку держав, що розвиваються.

Варто підкреслити і той факт, що в цей період, в якості альтернативної, розвинутими державами була запропонована концепція “нового світового комунікаційного порядку”. Обґрунтування її переваг зводилось до кількох принципових положень. Зокрема, необхідності міжнародних обмінів інформацією на основі вільної транскордонної передачі міжнародних повідомлень. При цьому підкреслювалась важливість міжнародно-правового регулювання не лише області міжнародних міждержавних відносин, як у випадку із “міжнародним порядком”, а “усієї сукупності проблем”, пов’язаних із міжнародними обмінами інформацією, що передбачає “світовий порядок”. На думку прихильників концепції нового світового комунікаційного порядку, назва відображала різницю у підходах. Так, термін “світовий” означає відмову від державних кордонів при передачі інформації, на відмінність від “міжнародного”, який передбачає розвиток міждержавних відносин, що ґрунтуються на основних принципах міжнародного права. “Комунікаційний” порядок було протиставлено “інформаційному” тому, що в поняття “комунікація” зазвичай не включається зміст повідомлень, що відповідно виводить зміст інформації з числа об’єктів міжнародного регулювання.

Зазначимо, що запропонована в першій половині 1980-х років ця концепція, хоч і не була сприйнята більшістю держав і відхилена, вона, все ж, певною мірою, вплинула на розвиток міжнародних інформаційних відносин.

Разом з тим, оцінюючи вплив концепції НМІП на формування міжнародного інформаційного правопорядку в період 1970 – 1990 років, варто відзначити наступне.

Концепція НМІП була негативно сприйнята розвинутими державами і піддана критиці з їх боку. Були неоднозначно оцінені не тільки запропоновані концептуальні підходи, але й дії міжнародних інституцій, причетних до розробки і реалізації НМІП.

Основна причина полягала у ідеологічному характері протиріч, що виникли при розробці НМІП. Цим пояснюється гостра критика норм, які були покликані створити міжнародно-правову основу НМІП, а також факт прийняття міжнародними організаціями нормативних актів, що містять переважно норми “м’якого права” (soft law).

Проте, не можна не відзначити наступних, на наш погляд, позитивних аспектів, які, хоча і на теоретичному рівні, але вплинули на формування міжнародного інформаційного правопорядку.

Саме в період розвитку концепції НМІП почали розглядатись питання про використання в міжнародних відносинах не тільки масової, але й інших видів інформації (наукової, науково-технічної, економічної). І, що варто уваги, в першу чергу це торкнулось питань міжнародного обміну інформацією і, відповідно, розробки необхідної міжнародно-правової основи.

Були підняті питання щодо розвитку міжнародно-правового регулювання інших видів інформаційної діяльності держав – поширення і збирання інформації. Пов’язується це з появою телевізійної трансляції через космічні супутники і дистанційним зондуванням Землі з космічних апаратів.

Окремими тематичними напрямками стали розглядатись питання міжнародно-правового регулювання відносин в області комунікацій. Зокрема, це торкнулось питань, пов’язаних з розробкою, передачею і обміном технологіями в області комунікацій, а також правового регулювання технічних аспектів передачі інформації – розподілу радіочастот і сегментів геостаціонарної орбіти; фінансово-тарифних питань за передачу і використання інформації.

На цьому етапі почалась наукова розробка питань, пов’язаних з правом людини на комунікацію, що у подальшому призвело до формування і закріплення в міжнародному праві “права на комунікацію”.

Варто підкреслити те, що правові положення концепції НМП в повному обсязі не були реалізовані, що відобразилось на розвитку міжнародно-правового регулювання і відповідно, міжнародного інформаційного правопорядку в цей період.

Не дивлячись на актуальність для держав, що розвиваються низки принципових питань, вони так і не були вирішені на їх користь.

Важливо звернути увагу на те, що наприкінці цього періоду, разом із причинами соціально-економічного і політико-ідеологічного характеру, значний вплив на зміни в міжнародних інформаційних відносинах почав здійснювати науково-технічний прогрес. Розпочався процес широкомасштабного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Почали виникати нові пріоритетні напрямки. З'явилося нове концептуальне бачення майбутніх відносин. Зароджувалась епоха глобального інформаційного суспільства.

Третій період розвитку сучасного міжнародного інформаційного правопорядку, 1990 р. – до теперішнього часу. Пов'язується з концепцією “інформаційного суспільства”.

Його поява була обумовлена намаганням світового співтовариства врегулювати технологічні і соціальні результати широкомасштабної комп'ютеризації і інформатизації усіх сфер економічної діяльності та суспільного життя.

Стрімкий розвиток і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) надали можливість заявити про становлення і розвиток глобального інформаційного суспільства (далі – ГІС), що власне, і викликало зміни в міжнародно-правовому регулюванні інформаційних відносин.

Важливо відзначити, що в цей період на розвиток міжнародно-правового регулювання і формування сучасного міжнародного інформаційного правопорядку здійснює вплив ціла низка факторів. До основних, на нашу думку, можна віднести наступне.

1. *Врахування наукових концепцій формування глобального інформаційного суспільства.* Найбільш суттєвим внеском у дослідження проблем ГІС, що впливають на формування відповідних теоретичних положень міжнародного інформаційного правопорядку, стала низка наукових робіт. Зокрема робіт Й. Масуда, Д. Белла, У. Дайзарда, А. Даффа, Г. Дордіка, Г. Вонга, М. Кастельса, Р. Катца, Д. Лайона, М. Маклюена, К. Марсдена, У. Мартіна, К. Мея, Дж. Нейсбіта, П. Ебурдіна, Е. Тофлера, Ф. Уебстера, Ф. Уільямса та інших, присвячених розробці концепцій інформаційного суспільства.

2. *Врахування інтересів усіх зацікавлених держав* при визначенні перспективних напрямків формування глобального інформаційного суспільства, а також напрямків їх міжнародно-правового регулювання.

Показовими є результати роботи не тільки в рамках універсальних міжнародних і регіональних організацій, але й міжнародних спеціальних конференцій.

Привертає увагу той факт, що саме врахування інтересів зацікавлених держав дозволяє уникати значних суперечностей у формуванні і реалізації спільної політики щодо розвитку ГІС, що власне було відсутнє в попередній період – при формуванні і реалізації концепції НМП.

3. *Комплексність у підході до формування ГІС*, що охоплює усі суттєві аспекти: організаційні, технічні, економічні, політичні, соціальні і правові.

Початок комплексного розв'язання цих актуальних питань пов'язаний із проведенням Світового саміту з інформаційного суспільства, що відбувався в два етапи – у Женеві 2003 р. і Тунісі 2005 р. Підтвердженням цього є прийняті документи: Декларація принципів: Побудова інформаційного суспільства в новому тисячолітті 2003 р., План дій 2003 р., Туніське зобов'язання 2005 р., Туніська програма для інформаційного суспільства 2005 р.

Важливо відмітити і роль параорганізації, зокрема G8 (“Велика вісімка”), яка пропонувала своє бачення тематики формування глобального інформаційного суспільства з низки важливих і актуальних питань (Хартія Глобального інформаційного суспільства 2000 р., Хартія відкритих даних 2013 р.).

Комплексність в підході до розв’язання актуальних питань дозволяє враховувати умови, необхідні для формування сучасного міжнародного інформаційного правопорядку.

4. Участь міжнародних організацій в розробці і реалізації міжнародно-правових основ глобального інформаційного суспільства.

Враховуючи специфіку статутних задач міжнародних організацій системи ООН, варто зазначити, що питання формування і розвитку ключових напрямків ГІС, а також координації діяльності спеціалізованих установ, знаходяться в компетенції ООН, ЮНЕСКО та МСЕ.

Координація міжнародного і регіонального співробітництва з метою ліквідації відставання в цифрових технологіях і сприяння універсальному доступу до ІКТ, покладена на ООН, (регіональні комісії ООН, ПРООН, ЕКОСОП), МСЕ і ЮНЕСКО.

Задачі з розвитку інформаційної і комунікаційної інфраструктури, а також питання інформаційної безпеки покладені на МСЕ.

Проблема доступу до інформації і знань знаходиться в компетенції МСЕ і ЮНЕСКО.

Розв’язання актуальної проблеми із збереження культурного і мовного різнобарв’я, культурної самобутності, які визначені в якості необхідної умови розвитку інформаційного суспільства, покладені на ЮНЕСКО.

Питання розробки етичних аспектів інформаційного суспільства, засновані на загальноновизнаних цінностях, покладені на ЮНЕСКО і ООН (ЕКОСОП).

Для координації діяльності в рамках ООН створено кілька робочих органів, серед яких – Група ООН з інформаційного суспільства (UNGIS), Робоча група з управління використанням Інтернет, Форум з питань управління Інтернет (IGF), Група урядових експертів з питань міжнародної інформаційної безпеки та інші.

Варто відмітити внесок міжнародних регіональних організацій: РЄ, СНД, ШОС та ін.); міжнародних неурядових організацій: “Фонд цифрової солідарності” (ФЦС), “Міжнародна федерація з обробки інформації” (МФОІ), “Суспільство Інтернету” (ISOK); міжнародних конференцій: “Світового саміту з інформаційного суспільства”, “Всесвітнього форуму з інформаційних технологій” (ВІТФОР); міжнародних параорганізацій (G8).

5. Визначення перспективних напрямків діяльності в питанні використання ІКТ в цілях розвитку.

Враховуючи позитивні аспекти використання ІКТ у державному управлінні, комерційній діяльності, освіті, охороні здоров’я, зайнятості, навколишньому середовищі, сільському господарстві і науці, на низку міжнародних організацій покладено вирішення задач їх використання в цих сферах.

З цією метою співробітництво і координація в проекті “Електронне державне управління” – спільно здійснюють ООН і МСЕ, “Електронна комерційна діяльність” – СОТ, ООН (ЮНКТАД), МСЕ, ЮНІДО, “Електронне навчання” – ЮНЕСКО, МСЕ, ЮНІДО, “Електронна охорона здоров’я” – ВООЗ та МСЕ, “Електронна зайнятість” – МОП і МСЕ, “Електронна охорона навколишнього середовища” – ВООЗ, ВМО, ЮНЕП, ООН Хабітат, МСЕ, ІКАО, “Електронне сільське господарство” – ФАО і МСЕ, “Електронна наукова діяльність” – ЮНЕСКО, МСЕ, ЮНКТАД. Загальна координація діяльності в питанні використання ІКТ в цілях розвитку покладена на ООН та МСЕ.

Результатом діяльності з ключових напрямків формування ГІС стало прийняття низки нормативних актів, що заклало основу нового періоду міжнародно-правового регулювання інформаційних відносин.

Висновки.

Розглянувши питання впливу наукових концепцій на становлення і розвиток міжнародно-правового регулювання і відповідний стан сучасного міжнародного правопорядку, можна зазначити наступне:

1. Становлення і розвиток сучасного міжнародно-правового регулювання інформаційних відносин відбувається протягом кількох періодів.

2. Особливістю цього процесу є те, що в основу формування кожного з періодів була покладена нова (окрема) концепція розвитку міжнародних інформаційних відносин.

3. Оптимальним в питанні періодизації, на нашу думку, є виокремлення наступних періодів: перший період: 1945 – 1970 рр. (концепція “необмеженої свободи інформації”), другий період: 1970 – 1990 рр. (концепція “нового міжнародного інформаційного порядку”), третій період 1990 – до сьогодні (концепція “інформаційного суспільства”).

4. Кожна з концепцій вирізняється своїми соціально-економічними та спеціальними юридичними передумовами, впливає на відповідний розвиток міжнародно-правового регулювання і, як наслідок, на міжнародний правопорядок у інформаційній сфері.

Використана література

1. Василенко В.А. Стратегия международно-правового обеспечения миропорядка // Вестник Киевского университета : Международные отношения и международное право. – 1984. – № 18. – С. 3-14.

2. Евинтов В.И. Международное сообщество и правопорядок (анализ современных концепций) / В.И. Евинтов. – К. : Наукова думка, 1990. – 128 с.

3. Тюрина Н.Е. Международный правопорядок (современные проекты совершенствования и преобразования) / Н.Е. Тюрина. – Казань, Издательство казанского университета, 1991. – 96 с.

4. Мовчан А.П. Международный правопорядок / А.П. Мовчан. – М. : РАН, 1996 – 102 с.

5. Міжнародне право. Основи теорії : підручник ; за ред. В.Г. Буткевича. – К. : Либідь, 2002. – С. 608.

6. Кучер Б.И. Международный экономический правопорядок (Вопросы правового регулирования международных экономических отношений) / Б.И. Кучер. – К. : Вища школа, 1988. – 228 с.

7. Днепровский А.Г. Правовые проблемы нового международного информационного порядка / А.Г. Днепровский. – М. : Наука, 1989. – 142 с.

8. Ермишина Е.В. Международный обмен информацией : правовые аспекты / Е.В. Ермишина. – М. : Международные отношения, 1988. – 144 с.

~~~~~ * * * ~~~~~